

Άρθρο 111

Άρτος

1. Η ονομασία «Άρτος» (χωρίς άλλη ένδειξη) αποδίδεται σε προϊόν που παρασκευάζεται με ψήσιμο σε ειδικούς κλιβάνους, σε καθορισμένες συνθήκες μάζας αποτελούμενης από άλευρο σίτου, νερό, ζύμη και μικρή ποσότητα άλατος.
2. Σε περίπτωση που για την παρασκευή άρτου χρησιμοποιήθηκε άλευρο άλλου δημητριακού ή μίγμα αλεύρων δημητριακών, πρέπει ο άρτος αυτός να φέρει την ονομασία των δημητριακών αυτών π.χ. «άρτος αραβοσίτου», «άρτος σίτου» με σίκαλη κ.λπ.
3. Οι πρώτες ύλες που χρησιμοποιούνται για την παρασκευή άρτου πρέπει να πληρούν όλους τους όρους και τις διατάξεις του παρόντα Κώδικα.
4. Το νερό που χρησιμοποιείται στην αρτοποιία, πρέπει να είναι πόσιμο.
5. Ο άρτος πρέπει υποχρεωτικά να παρασκευάζεται και να διατίθεται στην κατανάλωση από τύπους και κατηγορίες αλεύρου που αναφέρονται στο παρόν Κεφάλαιο και σύμφωνα με τις εκάστοτε Αγορανομικές Διατάξεις.
6. Οι αρτοποιοί υποχρεούνται πριν από τη ζύμωση της αρτομάζας να κοσκινίζουν με επιμέλεια τα χρησιμοποιούμενα αλεύρα, έτσι ώστε ο παρασκευαζόμενος άρτος να είναι ολότελα απαλλαγμένος από οποιαδήποτε ξένα σώματα, π.χ. σχοινιά, κόκκους, πέτρες, παράσιτα, έντομα ή άλλα αντικείμενα. Τα για σκοπό αυτό χρησιμοποιούμενα κόσκινα πρέπει να είναι από γαλβανισμένο συρμάτινο πλέγμα No 9, No 12, No 14, No 16.
7. Καταργείται.⁽¹²⁾
8. Απαγορεύεται η τοποθέτηση των τεμαχίων του άρτου στο φούρνο (κλίβανο) για ψήσιμο, κατά τρόπο προκαλούντα μεταξύ αυτών επαφή, επιτρεπομένης ανοχής μέχρι ποσοστού 15% επί του αριθμού των άρτων.
9. Επιτρέπεται η στίλβωση του άρτου με ψεκασμό με πόσιμο νερό, απαγορευμένης της επάλειψης με ψύκτρες ή με άλλη μέθοδο.
10. Απαγορεύεται απολύτως η χρησιμοποίηση αποξηραμένων τεμαχίων άρτου ή αρτομάζας, κατά την παρασκευή άρτου, εκτός εκείνων της προηγούμενης ημέρας.
11. Το ψήσιμο του άρτου πρέπει να είναι κανονικό και ομοιογενές, το δε φλόγωμα αυτού (κόρα) ομοιογενές και κανονικό σε όλη την επιφάνεια.
12. Το ποσοστό του προστιθέμενου άλατος δεν πρέπει να είναι ανώτερο από 1,5% και να πληροί τους όρους του μαγειρικού άλατος.
13. Ο άρτος πρέπει να διατίθεται στην κατανάλωση μισή ώρα τουλάχιστον μετά την απόκτηση της θερμοκρασίας του χώρου πώλησης, ο οποίος πρέπει να βρίσκεται σε ικανή απόσταση από τους κλιβάνους.⁽¹⁾
14. Επιτρέπεται κατά την παρασκευή του άρτου η χρησιμοποίηση μικρών ποσοτήτων γλυκανίσου, σιγαμίου και μαστίχας.
15. Απαγορεύεται η διάθεση στην κατανάλωση άρτου, που υπέστη οποιαδήποτε αλλοίωση (μεσεντερικός βράκιλλος, ευρωτίαση κ.λπ.).
- 16.α) Επιτρέπεται η χρήση προσθέτων του παραρτήματος I του άρθρου 33 του Κώδικα Τροφίμων, σύμφωνα με την αρχή του quantum satis (εκτός από το ψωμί που αναφέρεται στο εδάφιο (β)).
β) Επιτρέπεται η χρήση προσθέτων του παραρτήματος I του άρθρου 33 του Κώδικα Τροφίμων, σύμφωνα με τους όρους του παραρτήματος II του εν λόγω άρθρου: 1) Οξικά E260, E261, E262, E263, γαλακτικά E270, E325, E326, E327, ασκορβικά E300, E301, E302, E304, λεκιθίνες E322, μονο- και διγλυκερίδια λιπαρών οξέων E471 σε γαλλικό ψωμί (*pain courant francais*) και σε ψωμί *Friss búzakenyér, féhir és félbarna kenyerek*,⁽¹¹⁾ 2) Τα ίδια πρόσθετα και επιπλέον εστέρες

οργανικών οξέων με μονο- και διγλυκερίδια λιπαρών οξέων E472α, E472δ, E472ε, E472στ, σε ψωμί παρασκευασμένο μόνον με τα εξής συστατικά: Αλεύρι από σιτάρι, νερό, ζύμη ή μαγιά, αλάτι.

- γ) Επιτρέπεται η χρήση προσθέτων του παραρτήματος III, Συντηρητικά και αντιοξειδωτικά του ίδιου άρθρου, σύμφωνα, κατά περίπτωση, με τους αντίστοιχους όρους του εν λόγω παραρτήματος:
- Σορβικά E200, E202, E203 σε προσσκευασμένο ψωμί σε φέτες και ψωμί σικάλεως καθώς και σε ψωμί μειωμένων θερμίδων που προορίζεται για τη λιανική πώληση, σε μέγιστο ποσοστό 2000 mg/kg.⁽¹⁰⁾
 - Προπιονικά E280, E281, E282, E283 σε 1) Προσκευασμένο ψωμί σε φέτες και ψωμί σικάλεως, 2) Ψωμί μειωμένων θερμίδων, 3) Μερικώς ψημένο προσσκευασμένο ψωμί, 4) Προσκευασμένο ψωμί.
- δ) Επιτρέπεται η χρήση προσθέτων του παραρτήματος IV του ίδιου άρθρου, σύμφωνα, κατά περίπτωση, με τους αντίστοιχους όρους του εν λόγω παραρτήματος.
- Φωσφορικά E338, E339, E340, E341, E343, E450, E451, E452 σε Soda Bread.⁽⁹⁾
 - Πολυόλες E420, E421, E953, E965, E966, E967, E968 (εκτός από το ψωμί που αναφέρεται στο εδάφιο β).
 - Στεατοϋλο-2-γαλακτυλικό νάτριο E481, στεατοϋλο-2-γαλακτυλικό ασβέστιο E482, (εκτός από το ψωμί που αναφέρεται στο εδάφιο β).
 - Τρυγικό στεατύλιο E483 (εκτός από το ψωμί που αναφέρεται στο εδάφιο β).⁽⁸⁾
- ε) Δεν επιτρέπεται η προσθήκη χρωστικών ουσιών με εξαίρεση τον άρτο ειδικής κατηγορίας «Malt Bread», του οποίου επιτρέπεται ο χρωματισμός με τις χρωστικές E150α, E150β, E150γ, E150δ, σύμφωνα με τους όρους του παραρτήματος III του άρθρου 35 του Κώδικα Τροφίμων.⁽⁶⁾
17. Καταργείται.⁽⁸⁾
18. Καταργείται.⁽⁵⁾⁽⁹⁾
19. Επιτρέπεται η παρασκευή και διάθεση στην κατανάλωση ειδικών κατηγοριών άρτων (special) που προέρχονται από άλευρα οιοδήποτε τύπου ή κατηγορίας, από σίτο ή άλλα δημητριακά αμιγή ή μίγματα, με την προσθήκη μικρών ποσοτήτων ζάχαρης ή άλλων φυσικών γλυκαντικών ουσιών, λιπαρών υλών, γάλακτος, αυγών, αρτυματικών υλών, επιτρεπομένων βελτιωτικών κ.λπ. Η διάθεση τούτων ρυθμίζεται από τις σχετικές Αγορανομικές Διατάξεις.
20. Ο άρτος πρέπει να συσκευάζεται, αφού αποκτήσει τη θερμοκρασία του περιβάλλοντος και στη συσκευασία να δηλώνονται με ανεξίτηλη σφραγίδα η ημερομηνία παρασκευής και οι άλλες ενδείξεις που προβλέπονται από τις σχετικές διατάξεις.⁽⁷⁾
- Ως υλικά συσκευασίας άρτου επιτρέπονται:
- α) Χάρτης συσκευασίας.
 - β) Αναγεννημένη κυταρίνη (σελοφάν).
 - γ) Πλαστικές ύλες από τις επιτρεπόμενες για συσκευασία τροφίμων. Τα χρησιμοποιούμενα υλικά συσκευασίας πρέπει να πληρούν τους όρους των αντιστοίχων άρθρων του Κώδικα Τροφίμων.⁽⁴⁾
21. Κατά την μεταφορά του άρτου συσκευασμένου ή μη, πρέπει να χρησιμοποιούνται κιβώτια κλειστά από διάφορες ύλες που επιτρέπονται για συσκευασία τροφίμων, αρκεί αυτά να μην επηρεάζουν τον περιεχόμενο άρτο, προσδίδοντας σ' αυτόν οσμή, και εφόσον πληρούν από υγιεινής άποψης και προστασίας αυτού τις υπάρχουσες διατάξεις.
- Προκειμένου για την μεταφορά άρτου με κλειστά αυτοκίνητα, μπορούν να χρησιμοποιηθούν ειδικά κάνιστρα, που να πληρούν τους παραπάνω όρους υγιεινής.
22. α) Προκειμένου να γίνει ποιοτικός έλεγχος άρτου, πρέπει να υπάρχουν στο αρτοποιείο τουλάχιστον 10 χιλιόγραμμα άρτου από κάθε κατηγορία που να αντιστοιχεί στους τύπους των επιτρεπομένων αλεύρων.

- β) Σε κάθε περίπτωση κατά την οποία το αρτοποιείο διαθέτει 10 - 80 χιλιόγραμμα άρτου από κάθε κατηγορία λαμβάνονται 5 τεμάχια άρτου κατ' επιλογή.
- γ) Το ποσοστό των λαμβανομένων τεμαχίων άρτου, κατ' επιλογή, αυξάνεται σε 12 τεμάχια, εφόσον το αρτοποιείο διαθέτει άρτο, όπως το εδάφιο (α) της παρούσης, άνω των 80 χιλιογράμμων.
- δ) Κάθε τεμάχιο άρτου που λαμβάνεται κόβεται κάθετα στο μέσον, τα δύο σχηματισθέντα τεμάχια τίθενται παραπλευρώς, χωρίς να γίνεται ανάμιξη αυτών.
- ε) Στη συνέχεια το μισό κάθε τεμαχίου άρτου πιέζεται μεταξύ των παλαμών ελαφρώς, για διαπίστωση της καλής διόγκωσης παρασκευής και ψησίματός του.
- στ) Επίσης εξετάζονται το χρώμα του φλογώματος, της ψύχας ως και η οσμή και γεύση του άρτου.
23. Σε περίπτωση που ο ελέγχων μορφώσει την γνώμη ότι ο άρτος που εξετάστηκε παρασκευάστηκε κανονικά, δεν προβαίνει σε καμία άλλη ενέργεια.
24. Σε περίπτωση που ο ελέγχων διαπιστώσει οποιαδήποτε αντικανονικότητα στο ψήσιμο ή στην παρασκευή του άρτου, πρέπει να προβεί σε κανονική δειγματοληψία, εφόσον το κρίνει σκόπιμο ως εξής: Από τα άλλα μισά τεμάχια, που αναφέρονται στο εδάφιο (ε) της παραγράφου 22, που ελήφθησαν από το κόψιμο των αρτοτεμαχίων κόπτεται με μαχαίρι φέτα πάχους 3-5 εκατοστομέτρων περίπου από κάθε αρτοτεμάχιο. Έτσι σχηματίζεται το δείγμα, το οποίο αποτελείται από πέντε τεμάχια τουλάχιστον. Τα τεμάχια αυτά τίθενται το ένα επάνω στο άλλο, περιτυλιγόνται χωρίς πίεση με χαρτί αδιάβροχο ή με λεπτό φύλλο από πλαστική ύλη και προσδένονται με λεπτό σχοινί και στην άκρη αυτού προσδένεται σταθερά πινακίδα, στην οποία θα αναγράφεται η αποστέλουσα αρχή και ο αριθμός του δείγματος, που είναι ο αναγραφόμενος στο πρωτόκολλο δειγματοληψίας.
25. Για την δειγματοληψία του άρτου συντάσσεται πρωτόκολλο, το οποίο μαζί με το δείγμα αποστέλλονται στην αρμόδια υπηρεσία του Γ.Χ.Κ. Στο πρωτόκολλο δειγματοληψίας αναγράφονται:
- α) Ο αριθμός του δείγματος
- β) Η ημερομηνία δειγματοληψίας
- γ) Η κατηγορία του δειγματοισθέντος άρτου.
26. Η δειγματοληψία του άρτου, κατ' εξαίρεση των διατάξεων του Κεφαλαίου Ι «Γενικές Διατάξεις» του παρόντα Κώδικα, ενεργείται εις απλούν.
27. Ο κατά τα παραπάνω ποιοτικός έλεγχος πρέπει να γίνεται σε άρτο, που έχει αποκτήσει την θερμοκρασία περίπου του περιβάλλοντος.
28. Σε περίπτωση υπόνοιας νοθείας των αλεύρων, από τα οποία παρασκευάσθηκε ο άρτος, γίνεται δειγματοληψία αυτών με σκοπό τη χημική τους εξέταση.
- 29.α) Η ποιοτική εξέταση των λαμβανομένων δειγμάτων άρτου ενεργείται από την αρμόδια προς το σκοπό αυτό Επιτροπή του Υπουργείου Εμπορίου ή από τις αρμόδιες υπηρεσίες του Γ.Χ.Κ.
- β) Σε περίπτωση ποιοτικής εξέτασης των δειγμάτων άρτου από τις υπηρεσίες του Γ.Χ.Κ., αυτή ενεργείται από δύο (2) τουλάχιστον χημικούς και κατ' εξαίρεση από ένα (1), όπου δεν υπηρετούν περισσότεροι, οι οποίοι υπογράφουν την σχετική γνωμοδότηση για την κανονικότητα ή μη του δείγματος.⁽²⁾
30. Ο άρτος θεωρείται σαν ευαλλοίωτο τρόφιμο.
31. Κατά των γνωμοδοτήσεων των εντεταλμένων, για την ποιοτική εξέταση του άρτου, χημικών του Υπουργείου Εμπορίου ή του Γ.Χ.Κ. δεν μπορεί να ασκηθεί έφεση.
32. Η χημική εξέταση του άρτου γίνεται όχι για την εξακρίβωση της σύστασης του άρτου ή των χρησιμοποιουμένων αλεύρων, αλλά αποκλειστικά και μόνο επί σαφούς ερωτήματος για την προσθήκη κάποιας ουσίας, η οποία πρέπει να κατονομάζεται σαφώς στο πρωτόκολλο δειγματοληψίας, οπότε το δείγμα πρέπει να λαμβάνεται εις διπλούν και να ακολουθείται η διαδικασία για τα ευαλλοίωτα τρόφιμα του άρθρου 20 του Κεφ. Ι «Γενικές Διατάξεις» του παρόντα Κώδικα.
33. (α) Σε περίπτωση υπονοιών προσθήκης στην αρτομάζα οξειδωτικών ουσιών που απαγορεύονται, επειδή είναι πολύ ευαλλοίωτη, η δειγματοληψία γίνεται από τα εντεταλμένα Αγορανομικά όργανα,

παρουσία και χημικού του Γ.Χ.Κ., ο οποίος προβαίνει επί τόπου στην χημική εξέταση και την συμπλήρωση του συνταχθέντος πρωτοκόλλου δειγματοληψίας με την έκθεση αναλύσεως.

(β) Η δειγματοληψία της αρτόμαζας κατ' εξαίρεση των διατάξεων του Κεφαλαίου Ι «Γενικές Διατάξεις» του παρόντα Κώδικα ενεργείται εις απλούν και στα αποτελέσματα της εξέτασης δεν μπορεί να ασκηθεί έφεση.⁽³⁾

Παραπομπές

⁽¹⁾ Απόφ. ΑΧΣ 2209/71, ΦΕΚ 935/Β/71 «Περί προσωρινής αναστολής διατάξεων τινών της υπ' αριθμ. 3000/70 απόφ. ΑΧΣ»

⁽²⁾ Απόφ. Α.Χ.Σ. 255/74, ΦΕΚ 290/Β/74 «Περί τροποπ. και συμπλ. της υπ' αριθ. 3000/70 απόφ. Α.Χ.Σ.»

⁽³⁾ Αποφ. Α.Χ.Σ. 3736/78 - ΦΕΚ 444/Β/79. «Περί συμπληρώσεως του άρθρου 111 του Κ.Τ.»

⁽⁴⁾ Απόφ. ΑΧΣ 739/86, ΦΕΚ 728/Β/86 «Τροποπ. του άρθρου 111 του Κ.Τ. όπως τροποπ. με την 885/72 απόφ. ΑΧΣ με αντικατ. της παρ. 20».

⁽⁵⁾ Απόφ. ΑΧΣ 347/91, ΦΕΚ 667/Β/91 «Τροποπ. των άρθρων. 3, 6, 54, 104, 111, 145, 146 και 147 του Κ.Τ.»

⁽⁶⁾ Απόφαση Α.Χ.Σ. 775/94, ΦΕΚ 702/Β/9.8.95 «Τροποποίηση διατάξεων του Κ.Τ., σε εναρμόνιση με την Οδηγία 94/36/ΕΚ, για τις χρωστικές που μπορούν να χρησιμοποιηθούν στα τρόφιμα»

⁽⁷⁾ Απόφ. ΑΧΣ 241/95, ΦΕΚ 1049/Β/20.12.95 «Τροποποίηση άρθρων 111, 112, και 114 του Κ.Τ.»

⁽⁸⁾ Απόφαση Α.Χ.Σ. 145/96, ΦΕΚ 485/Β/25.6.96 «Τροποποίηση διατάξεων του Κ.Τ. σε εναρμόνιση προς την Οδηγία 95/2/Ε.Κ. του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου για τα πρόσθετα τροφίμων πλην χρωστικών και γλυκαντικών».

⁽⁹⁾ Απόφ ΑΧΣ 412/99, ΦΕΚ 1964/Β/1.11.99, «Τροποποίηση διατάξεων του Κ.Τ. σε εναρμόνιση προς την Οδηγία 98/72/Ε.Κ.»

⁽¹⁰⁾ Απόφ ΑΧΣ 483/2005, ΦΕΚ 244/Β/27-2-2006 «Τροποποίηση διατάξεων του Κ.Τ. σε εναρμόνιση προς την Οδηγία 2003/114/ΕΚ για την τροποποίηση της Οδηγίας 95/2/ΕΚ για τα πρόσθετα πλην των χρωστικών και των γλυκαντικών» Επιτρέπεται το εμπόριο και η χρήση των προϊόντων που είναι σύμφωνα με τις διατάξεις της παρούσας από τις 27 Ιουνίου 2005. Απαγορεύεται το εμπόριο και η χρήση προϊόντων τα οποία δεν είναι σύμφωνα με τις διατάξεις της παρούσας από τις 27 Ιανουαρίου 2006. Ωστόσο, επιτρέπεται μέχρι εξαντλήσεως των αποθεμάτων, η εμπορία προϊόντων τα οποία έχουν εισαχθεί στην αγορά ή επισημανθεί πριν την ημερομηνία αυτή και δεν είναι σύμφωνα με την παρούσα απόφαση.

⁽¹¹⁾ Αποφ. 449/2007, ΦΕΚ 190/Β/7-2-2008 «Τροποποίηση διατάξεων του Κ.Τ. σε εναρμόνιση προς την Οδηγία 2006/52/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου» Επιτρέπεται η εμπορία και η χρήση που είναι σύμφωνα με την παρούσα από τις 7.2.2008. Απαγορεύεται η εμπορία και η χρήση των προϊόντων που δεν είναι σύμφωνα με την παρούσα το αργότερο από τις 15.8.2008, ωστόσο, προϊόντα που έχουν διατεθεί στην αγορά πριν από αυτή την ημερομηνία και δεν είναι σύμφωνα με την παρούσα, μπορούν να διατίθενται στην αγορά μέχρι εξαντλήσεως των αποθεμάτων.

⁽¹²⁾ Απόφ. Α.Χ.Σ. 73/2014, ΦΕΚ 767/28.03.2014 «Κατάργηση της απόφασης του Ανωτάτου Χημικού Συμβουλίου 3273/78 (ΦΕΚ 9/Β'/1979) και τροποποίηση των άρθρων 3, 8, 10, 38, 41, 43, 52, 70, 74, 77, 80, 83, 108, 111 και 122 του Κώδικα Τροφίμων και Ποτών (ΦΕΚ 788/Β'/31.12.87), όπως ισχύει.